

Yazar/Author

Emine SEÇİL KARAMUKLU*

Burhanettin KARAKOÇ**

Makale Adı/Article Name

Kaynaştırma Öğrencisi Olan Sınıf Öğretmenlerinin Öğretimsel Uyarlama Çalışmalarında Teknoloji/Dijital İçerik Kullanımına İlişkin Görüşleri: Sivas Örnekleme

Opinions Of Classroom Teachers Who Have Inclusion Students On The Use Of Technology/Digital Content In Instructional Adaptation Studies: Sivas Sample

ÖZ

Bu araştırmanın amacı kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin öğretimsel uyarlama çalışmalarında teknoloji/dijital içerik kullanımına ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaç ile araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel bir durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın katılımcılarını 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Sivas ili merkez ilçesinde görev yapmakta olan sınıflarında kaynaştırma öğrencisi olan 10 adet sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma verisi araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Elde edilen veri ise içerik analizi ile yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin sınıflarında öğretimsel uyarlama çalışmalarına yer verdiği öğrenci için gerekli teknolojik çalışmalar sunduğu bununla birlikte birtakım fiziki eksiklikler yaşandığı ortaya çıkmış ayrıca kaynaştırma öğrencilerine yönelik öğretimsel uyarlamaların ve teknoloji/dijital içerik kullanımının öğretmenlere hizmet-içi eğitim olarak verilmesinin bir gereklilik olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim, özel gereksinimi olan birey, kaynaştırma/bütünleştirme, teknoloji/ dijital içerik, içerik analizi.

ABSTRACT

The purpose of this research is to reveal the opinions of classroom teachers who have inclusive students regarding the use of technology/digital content in instructional adaptation studies. For this purpose, the research was designed as a descriptive case study, one of the qualitative research methods. The participants of the research consist of 10 classroom teachers who have inclusion students in their classes and are working in the central district of Sivas province in the 2023-2024 academic year. The data of the study was collected with a semi-structured interview form developed by the researchers. The data obtained was analyzed with content analysis. As a result of the research, it was revealed that teachers included instructional adaptation studies in their classes and provided the necessary technological studies for the students, however, there were some physical deficiencies, and it was concluded that instructional adaptations and the use of technology/digital content should be given to teachers as in-service training.

Keywords: Special education, individual with special needs, inclusion/integration, technology/digital content, content analysis.

* Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Özel Eğitim Bölümü, emine.secil58@gmail.com

** Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim Bölümü, burhankarakoc2958@gmail.com

Extended Abstract

Education is undoubtedly one of the fundamental rights that all individuals should benefit from. Considering this right, students who need special education should also be in regular education environments and benefit from the education and training opportunities that their peers benefit from (Cavkaytar, Melekoğlu and Yıldız, 2014; Sakallı-Gümüş, 2013). When it comes to the education of students with special needs who can benefit from the educational opportunities provided in general education classes, mainstreaming/integration practices come to the fore (Bilgiç, 2018). One of the most important elements for successful inclusion/integration is the organization of general education classes in a way that meets the needs of all students and facilitates their learning (Sucuoğlu & Kargin, 2006). In order for students with special needs to benefit from effective education with their peers in inclusion/integration environments, teachers must be able to make adaptations in the program, teaching objectives, teaching methods and techniques for student needs (Kargin, Güldenoğlu, & Şahin, 2010; Vural & Yıkılmış, 2008). In literature reviews, it has been revealed through research that classroom teachers do not adapt the content of teaching (Atbaşı, 2020; Sucuoğlu and Akalın, 2010; Vural and Yıkılmış, 2008; Dieker and Murawski, 2003). There are current researches on the adaptation of teachers with special needs students in their classrooms to their students in Turkey (Kurnaz and Seçil-Karamuklu, 2022; Batmaz, 2017; Üçler, 2017; Aktaş and Çiftçi-Tekinarıslan, 2016; Çevik and Çevik, 2016; Kot, Sönmez, Yıkılmış and Çiftçi-Tekinarıslan, 2015; Yönter, 2009; Vural and Yıkılmış, 2008). Research results show that in order to realize successful inclusion/integration practices, instructional and physical adaptations should be included in the teaching processes (Vaughn & Parsons, 2013; Kargin, Güldenoğlu, & Şahin, 2010). However, the mentioned adaptation studies should be planned (Molosiwa, Mukhopadhyay, & Moswela, 2016; Parsons, 2012; Corno, 2008; Bilgiç, 2018). When the literature is examined, it is possible to come across studies on the instructional adaptations that classroom teachers make in their courses for students with special needs. However, it has been observed that there is a large gap in the field of use of technology/digital content in instructional adaptation. In this context, it is envisaged that the conduct of this research will be able to fill the gap in the literature and can be a source of studies planned to be carried out in the future.

The aim of this research, those adopting qualitative design a qualitative research design is adopted, is to reveal the results regarding a specific situation (Yıldırım and Şimşek, 2011). In this context, a case study, one of the qualitative research designs, was used in this research. A total of 10 classroom teachers who have students with special needs in their classes constitute the participant group of the research. While determining the participants of the research, a sample consisting of teachers who were studying at different grade levels and who had mainstreaming students affected by different disability groups was preferred. In the research, semi-structured interview method, one of the qualitative research data collection techniques, was used. Interview technique; It is divided into three groups: structured interview, semi-structured interview and unstructured interview (Karasar, 2009). The most important advantage that the semi-structured interview technique is that the method offer the researcher is that it contains more systematic and comparable information since the interview is prepared beforehand and followed by the interview minutes (Yıldırım and Şimşek, 2011). The data obtained from the interviews with the classroom teachers participating in the research were analyzed with content analysis, one of the qualitative data analysis processes. The main purpose of content analysis is to reach concepts that can explain the data obtained. Concepts also enable reaching themes and organizing facts better through themes (Yıldırım and Şimşek, 2011). As a result, it was revealed in the research that the majority of teachers included instructional adaptation studies in their classrooms, offered the necessary technological studies for the student and aimed to develop the student in every aspect. However, there were some physical deficiencies, some of the findings overlaps with the literature, and also that instructional adaptations and technology/ It was concluded that the use of digital content should be given to teachers as in-service training.

1. In-service training for teachers can be planned by the Ministry of Education in order to make educational adaptations widespread and fully implemented.

2. In-service training for teachers on technology/digital content can be planned by the Ministry of Education.
3. Lessons can be given to prospective teachers in faculties of education to help them understand and easily implement instructional adaptation.
4. School administrations can support the physical conditions of classrooms digitally/technologically.
5. Preparation of materials and technological contents for students' needs can be improved by teachers.

Giriş

Eğitim, şüphesiz ki tüm bireylerin yararlanması gereken temel haklardan bir tanesidir. Bu hak göz önünde bulundurulduğunda, özel gereksinimi olan öğrencilerin genel eğitim ortamlarında bulunması ve akranları ile birlikte eğitim-öğretim fırsatlarından yararlanması gerekmektedir (Cavkayar, Melekoğlu ve Yıldız, 2014; Sakallı-Gümüş, 2013). Genel eğitim sınıflarında yürütülen eğitsel olanaklardan yararlanabilecek düzeyde olan özel gereksinimi olan öğrencilerin eğitimi söz konusu olduğunda kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları ön plana çıkmaktadır (Bilgiç, 2018). Kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi, özel gereksinimi olan öğrencilerin eğitimleri amacıyla destek özel eğitim hizmetlerinin sağlanmasıyla ilgili öğrencilerin genel eğitim sınıflarında eğitim almaları olarak tanımlanmaktadır. Kaynaştırma eğitimi ile birlikte özel gereksinimi olan öğrencilerin akranları ile aynı ortamda eğitim almaları sağlanmakta ve bu öğrencilere çeşitli destek özel eğitim hizmetleri sunulmaktadır (Sucuoğlu ve Kargın, 2006; Kargın, 2004; Kırcaali-İftar, 1998). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği [ÖEHY], (2018)'nde "Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitsel performansları doğrultusunda amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak diğer bireylerle birlikte eğitim görmelerine öncelik verilmesi gerektiği" ifadeleri yer almaktadır. Etkili bir öğretim için planlamanın tasarlanması, yapılan planların uygulamaya geçirilmesi ile öğretim çıktılarının değerlendirilmesinin gerçekleştirilmesi gereklidir (Şahin ve Atbaşı, 2020; Aykut, 2012). Öğretimin planlanması aşamasında ise neyin öğretileceği ve nasıl öğretileceği ile gerçekleştirilmesi beklenen hedeflerin uygunluğu dikkate alınmalıdır (Kargın, Güldenoğlu ve Şahin, 2010). Bahsedilen tüm hususlar dikkate alınsa bile bu öğrenciler için içeriğin elde edilmesi zorlayıcı olabilmektedir. O halde her bir öğrencinin öğretimden en üst düzeyde yararlanmasını sağlamanın yolu, öğrencilerin farklı özelliklere ve gereksinimlere sahip olduğunu göz önünde bulundurarak öğretimi mümkün olduğu kadar çeşitlendirmekten geçmektedir (Kontaş, 2012; Beler ve Avcı, 2011). Bu nedenlerden dolayı içeriğin sadeleştirilerek ve özel gereksinimi olan öğrenciler için çeşitli uyarlamalar gerçekleştirilerek sunulması gerekmektedir (Özmen, 2012). Başarılı bir kaynaştırma/bütünleştirme için en önemli unsurlardan bir tanesi de tüm öğrencilerin gereksinimlerini karşılayacak, öğrenmelerini kolaylaştıracak biçimde genel eğitim sınıflarının düzenlenmesidir (Sucuoğlu ve Kargın, 2006). Öyle ki, özel gereksinimi olan öğrencilerin kaynaştırma/bütünleştirme ortamlarında akranları ile birlikte etkili bir eğitimden yararlanabilmesi için öğretmenlerin öğrenci gereksinimlerine yönelik programda, öğretim amaçlarında, öğretim yöntem ve tekniklerinde uyarlamalar yapabilmeleri gereklidir (Kargın, Güldenoğlu ve Şahin, 2010; Vural ve Yıkılmış, 2008). Uyarlama faaliyetlerine başlanılmadan önce gerçekleştirilebilecek olan planlama süreci ise öğrenci ve sınıf hakkında bilgi toplamak, ne tür uyarlamalar yapılabileceğini belirlemek, uyarlamaları planlamak ve yürütmek, yapılan çalışmalarını değerlendirmek şeklinde hayata geçirilebilmektedir (Molosiwa, Mukhopadhyay ve Moswela, 2016). Öğretimsel uyarlama çalışmalarında vurgulanan ana unsur hiçbir öğrencinin öğrenme

sürecini aynı düzeyde gerçekleştiremediğinin kabul edilmesidir. Bu bağlamda bireyselleştirmeden söz edilebilir (Seçil-Karamuklu, 2023).

Tüm öğrenciler için ilgi, gereksinim ve istekleri doğrultusunda öğretimin bireyselleştirilmesi oldukça önemli bir süreç olmakla birlikte bu durum özellikle özel gereksinimi olan öğrencilerde ayrı bir öneme sahiptir. Özel gereksinimi olan öğrencilere sağlanan eğitim hizmetleri hayatlarını bağımsız bir şekilde sürdürebilmeleri adına süreçte yürütülen sistemli bir şekilde sunulan hizmetlerin bütünüdür (Karabıyık ve Işıkoğlan-Uğurlu, 2019). Söz konusu hizmetler ise özel eğitim alanında yetişmiş uzman personel tarafından sunulmaktadır (Brownell, Ross, Colon ve McCallum, 2005). Özel gereksinimi olan öğrencilere sunulan eğitimin niteliği açısından öğretmenlerin donanımları, alan bilgileri ve güncel yaklaşım ve teknolojik süreçleri yakından takip etmesi de oldukça hayattır. Eğitimde teknoloji kullanımına yer verilmesi, görsel, işitsel, dokunsal tüm algıların kullanılabilme imkanı sağlamasıdır. Bu durum da öğrenilen bilgilerin kalıcı hale gelebilmesini kolaylaştırabilmektedir (Metin, 2018). Bu bağlamda, öğrenmenin kalıcı ve etkili olabilmesinin, beş duyudan ne kadarının kullanıldığıyla ilgili olduğunu söylemek mümkündür. Eğitimde çoklu zeka kuramlarının, öğrenme, gelişim ve başarı üzerinde olumlu etkilerinin fark edilmesi, çoklu uyaranlarla eğitimin verimliliğinin yüksekliğine ilişkin bulgular elde edilmesi, teknolojinin yönünün bu alanlara evrilmesini sağlamıştır (Curacı, 2022). Çağdaş eğitimle birlikte öğretmenlerin teknolojiyi etkin bir şekilde kullanması ve teknoloji kullanımını da öğrencilere yansıtması bir gerekliliktir (Fidan, 2008). Bu anlamda derslerde aktif olarak kullanılacak yardımcı teknolojilerden söz etmek mümkündür. Yardımcı teknolojiler; özel gereksinimi olan bireylerin eğitimlerini bireyselleştirmek, yaşam kalitelerini artırmak amacıyla kullanılan her türlü hizmet, araç ve yöntemlerden oluşmaktadır. Bu teknolojiler, bahsi edilen bireylerin yeni beceriler öğrenmelerinin yanı sıra, özgüvenlerini ve en önemlisi de bağımsız bir birey olarak toplumda yer alabilmeleri için oldukça etkili olabilmektedir (Reed ve Bowser, 2005). Dolayısıyla eğitimde teknoloji ve dijital içeriklerin kullanılması ve eğitim teknolojisinin eğitime uyarlanması ve farklı açılardan eğitimi desteklediği (Curacı, 2022) görülmektedir.

Alanyazın taramalarında sınıf öğretmenlerinin öğretimin içeriğinde uyarlama gerçekleştirmedikleri (Atbaşı, 2020; Sucuoğlu ve Akalın, 2010; Vural ve Yıkılmış, 2008; Dieker ve Murawski, 2003) araştırmalar ile ortaya konulmuştur. Türkiye’de sınıfında özel gereksinimi olan öğrenci bulunan öğretmenlerin, öğrencilerine yönelik gerçekleştirdiği uyarlamalara ilişkin var olan araştırmaları ise (Kurnaz ve Seçil-Karamuklu, 2022; Batmaz, 2017; Üçler, 2017; Aktaş ve Çiftçi-Tekinarslan, 2016; Çevik ve Çevik, 2016; Kot, Sönmez, Yıkılmış ve Çiftçi-Tekinarslan, 2015; Yöner, 2009; Vural ve Yıkılmış, 2008) olarak sıralamak mümkündür. Araştırma sonuçları başarılı kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları gerçekleştirilebilmesi için öğretim süreçlerinde öğretimsel ve fiziki uyarlamalara yer verilmesi gerektiğini (Vaughn ve Parsons, 2013; Kargin, Güldenoğlu ve Şahin, 2010), bununla birlikte bahsi edilen uyarlama çalışmalarının planlanması gerektiğini (Molosiwa, Mukhopadhyay ve Moswela, 2016; Parsons, 2012; Corno, 2008) işaret etmektedir (Bilgiç, 2018). Alanyazın incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimi olan öğrencilerine yönelik olarak derslerinde gerçekleştirdikleri öğretimsel uyarlamalara ilişkin çalışmalara rastlamak mümkündür. Fakat öğretimsel uyarlama konusunda teknoloji/dijital içerik kullanımına ilişkin ulusal alanyazında büyük bir boşluk olduğu görülmüştür. Bununla birlikte uluslararası alanyazında ise konu ile gerçekleştirilmiş araştırmalara rastlamak mümkündür. Johnson ve diğ. (2014a, 2014b) tarafından vurgulanan eğitim teknolojileri arasında; bulut bilişim, öğrenme analitiği/veri madenciliği, 3D baskı, oyun ve oyunlaştırma, hibrit şekilde çevrimiçi öğrenme, giyilebilir teknolojiler (Wan Ng, 2015) ile öğrencilerin edilgen değil etken olarak

öğrenme sürecinde aktif katılımının desteklendiği içerikler yer almaktadır. Bu bağlamda bu araştırmanın gerçekleştirilmesinin ulusal alanyazında yer alan boşluğu doldurabilecek nitelikte olduğu ve ileride gerçekleştirilmesi planlanan çalışmalara kaynaklık edebileceği öngörülmektedir.

1. Yöntem

1.1. Araştırmanın Deseni

Nitel araştırma deseninin benimsendiği bu çalışmada amaç, belirli bir duruma ilişkin sonuçların ortaya konulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu bağlamda bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olan durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışmalarını, “Kişilerin, olayların, kararların, dönemlerin, projelerin, kurumların veya buna benzer sistemlerin bütüncül olarak bir veya birden fazla yöntemle analizi” olarak tanımlamak mümkündür (Thomas, 2011).

1.2. Araştırmanın Katılımcıları

Sınıfında özel gereksinimi olan öğrenci olan toplam on sınıf öğretmeni araştırmanın katılımcı grubunu oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcılarının belirlenmesi aşamasında farklı sınıf seviyelerinde öğrenim görmekte olan ayrıca farklı yetersizlik gruplarından etkilenen kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin olduğu bir örneklem tercih edilmiştir. Katılımcılar belirlenirken öncelikle gönüllülük esası gözetilmiştir. Sınıf öğretmenlerine dair demografik bilgiler Tablo 1.’de verilmiştir.

Tablo 1. Sınıf Öğretmenlerine İlişkin Demografik Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Branş	Çalışma Süresi	Özel eğitime ilişkin hizmet-içi eğitim almama durumu:	Teknoloji/dijital içerik kullanımına ilişkin hizmet-içi eğitim almama durumu
K1	Kadın	34	Sınıf Öğretmeni	10 yıl	Almadım	Aldım
K2	Kadın	30	Sınıf Öğretmeni	6 yıl	Almadım	Almadım
K3	Kadın	30	Sınıf Öğretmeni	5 yıl	Almadım	Almadım
K4	Kadın	40	Sınıf Öğretmeni	18 yıl	Aldım	Almadım
K5	Erkek	38	Sınıf Öğretmeni	16 yıl	Aldım	Aldım
K6	Kadın	36	Sınıf Öğretmeni	13 yıl	Almadım	Almadım
K7	Kadın	41	Sınıf Öğretmeni	19 yıl	Almadım	Almadım
K8	Erkek	39	Sınıf Öğretmeni	17 yıl	Almadım	Almadım
K9	Erkek	39	Sınıf Öğretmeni	15 yıl	Aldım	Aldım
K10	Kadın	43	Sınıf Öğretmeni	20 yıl	Aldım	Aldım

Araştırmanın katılımcılarını oluşturan sınıf öğretmenlerinin 3’ü erkek, 7’si ise kadındır. Araştırmanın katılımcılarını oluşturan sınıf öğretmenlerinin yaşları 30 ile 43 arasında değişkenlik göstermektedir. Katılımcıların sınıf öğretmeni olarak çalışma süreleri ise 5 ile 20 yıl arasındadır. Sınıf öğretmenlerinin özel eğitime ilişkin hizmet-içi eğitim alma durumunda ise 6 almadım, 4 aldım şeklinde, teknoloji/dijital içerik kullanımına ilişkin hizmet-içi eğitim alma durumunda ise 6 “almadım”, 4 “aldım” şeklinde görüş belirtilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin tamamı lisans eğitimlerinde özel eğitim ve kaynaştırma dersi aldıklarını belirtmiştir.

1.3. Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada, nitel araştırma veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme tekniği; yapılandırılmış görüşme, yarı yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış görüşme olmak üzere üçe ayrılmaktadır (Karasar, 2009). Yarı yapılandırılmış

görüşme tekniğinin araştırmacıya sunabileceği en önemli avantaj görüşmenin daha öncesinde hazırlanarak görüşme tutanağına bağlı kalınması şeklinde sürdürülmesinden kaynaklı olarak daha sistemli ve karşılaştırılabilir bilgiler içermesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu bağlamda bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme yönteminin kullanılmasına karar verilmiştir.

Araştırmada yarı yapılandırılmış olarak kullanılan görüşme formu, sınıf öğretmenlerine ait demografik bilgiler ve araştırma soruları olmak üzere toplamda iki bölümden oluşmaktadır. Görüşme formu, üç uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan gelen dönüt ve düzeltmeler neticesinde forma son şekli verilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği için Miles ve Huberman (1994)'ın Güvenirlik= Görüş Birliği/ (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) formülü kullanılmıştır. İlgili araştırmadan belirtilen formüle göre .90 oranında güvenilirlik katsayısı elde edilmiştir. Elde edilen form ile pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Sınıflarında özel gereksinimi olan öğrencisi bulunan ve araştırma kapsamında yer almayan bir öğretmen ile araştırmanın pilot uygulaması gerçekleştirilmiştir. İlgili pilot çalışma neticesinde görüşme sorularının açık ve net olduğu bilgisi teyit edilmiştir.

1.4. Veri Toplama Süreci

Araştırma kapsamında hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla sınıflarında özel gereksinimi olan öğrenci olan toplam 10 adet sınıf öğretmeni ile bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda ve derslerinin olmadığı zaman dilimlerinde yürütülmüştür. Araştırmaya dahil olan katılımcılarda gönüllülük esası gözetilmiştir. Araştırma kapsamına dahil olan öğretmenlere araştırma süresince diledikleri zaman araştırma kapsamından ayrılacakları bilgisi verilmiştir. Görüşmelerin sadece bilimsel amaca hizmet etmek amacıyla kullanılacağı, herhangi bir kurum ya da kuruluş ile paylaşılmayacağı ayrıca araştırmada kimliklerini deşifre edebilecek herhangi bir özel bilgiye yer verilmeyeceği bilgileri iletilmiştir. Araştırmanın katılımcılarının kimliklerinin deşifre edilmemesi adına K1, K2, K3 gibi kodlar kullanılmıştır.

1.5. Veri Analizi

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen veri, nitel veri analiz süreçlerinden biri olan içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde temel amaç, elde edilen veriyi açıklayabilecek kavramlara ulaşmaktır. Kavramlar da temalara ulaşılmasını ve temalar aracılığıyla olguların daha iyi düzenlenmesini sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Görüşmelerden elde edilen veri öncelikle kodlanmıştır. Kod listesinden yola çıkılarak belirli kategorilerde açıklanabilen temalara ulaşılabilmesi için kodlar arasındaki ortak yönler dikkate alınarak alt ve ana temalara ulaşılmıştır.

2. Bulgular

Kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin öğretimsel uyarılama çalışmalarında teknoloji/dijital içerik kullanımına ilişkin görüşlerinin detaylı olarak incelenmesi amacıyla sınıf öğretmenleri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen bulgulara aşağıda sırasıyla yer verilmiştir.

Tablo 2. Öğretimsel Uyarlama Nedir? Sorusuna Yönelik Öğretmen Görüşleri

Öğretimsel Uyarlama Nedir? Sorusuna Yönelik Öğretmen Görüşleri		
Kodlar	Katılımcılar	f
Materyallerin ve Öğretim Yöntemlerinin Öğrenciye Göre Düzenlenmesi	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7 K1, K4, K5	7 3
Farklı Öğrenme Gruplarının Oluşturulması	K4, K6, K8, K9	4
Kaynaştırma Öğrencileri için Ek Önlemler Sınıfın Düzenlenmesi	K1, K2, K4, K10	4
TOPLAM		18

Not: Katılımcılar birden fazla görüş belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlere yöneltilen “Öğretimsel uyarlama nedir?” sorusuna katılımcıların çoğunluğu %70’i (7 katılımcı) materyal ve öğretim yöntemlerinin öğrenciye göre düzenlenmesi anlamlarına geldiğini, öğrencinin ihtiyaç ve gereksinimine göre materyal seçilmesi gerektiğini ve yine öğrencinin ihtiyaç ve gereksinimine bağlı olarak yöntem ve tekniklerin belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Öğretim programında yer alan kazanımları öğrencilerimizin hazırbulunuşluk düzeyini göz önüne alarak öğretmeyi planlamak, öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırmak için birtakım değişiklikler yapmaktır” (K2).

“Öğretimsel uyarlama, kaynaştırma öğrencileri için yapılan ek önlem ve düzenlemelerdir. Bu uyarlamalar sınıfın düzenlenmesinde öğrenci gruplarının oluşturulmasında, öğretim yöntemlerinde yapılan değişiklikler olarak açıklayabilirim” (K4).

“Sınıf içerisinde diğer öğrencilere göre farklılık gösteren öğrencilere uyguladığımız ekstra yöntemlerdir. Hiperaktif olabilir, öğrenme güçlüğü olabilir, sosyal olarak hemen kendini ifade edemiyor kaynaşmıyor olabilir. Bu tarz durumlarda eşitliği sağlamak ve öğrenci içinde olumlu dönüt almak lazım. Bunu en iyi şekilde yapabileceğimiz öğrenciye yönelik çalışmalardır”(K6).

Katılımcıların %30’u (3 katılımcı) ise öğrenci ihtiyaçlarına göre farklı öğrenme gruplarının oluşturulması, öğrencinin kendini daha rahat ifade edebileceği grupların oluşturulması gerektiğini ifade etmiştir. Öğrencilerin sosyalleşmelerinde, birbirlerine karşı sorumluluklarının farkında olmalarında, empati yapmalarında farklı öğrenme gruplarının oluşturulmasının etkili olabileceği ifade edilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

“Öğrenci farklılıklarına, öğrenme düzeylerine ve özel gereksinimi olan öğrenciler başta olmak üzere dezavantajlı öğrencilere göre öğretimi şekillendirme diyebilirim. Kısaca yöntem ve teknikleri ayarlama, gruplar oluşturmaktır. Öğrenci gruplarının oluşturulmasında öğrencinin sosyalleşmesi, kendini grup içerisinde tanımlaması bunlar olumlu katkılar sağlayabilir” (K5).

Katılımcıların %40’ı (4 katılımcı) kaynaştırma öğrencileri için ek önlemlerin alındığı bir durum olduğunu, öğrenci gruplarının oluşturulmasından öğretim yöntemlerinin belirlenmesine, öğrencinin gereksiniminin en başta dikkate alınması buna göre alınması gereken önlemler üzerinde durulması gerektiği ifade edilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Mevcut öğretim içeriklerinin kaynaştırma öğrencisinin seviyesine göre uyarlanması ayarlanmasıdır. Öğrencinin ihtiyaç ve gereksinimine göre sınıfta ek önlemler belirlenmeli ve öğrencinin akademik ve sosyal gelişimi için gereken düzenlemeler yapılmalıdır” (K8).

“Kaynaştırma gibi öğrenme güçlüğü olan öğrencilere hazırlanan ek çalışmalar denilmektedir. Burada ek çalışmalar olarak öğrencinin gereksinim duyacağı yetersizlik düzeylerine göre öğretmenin ve okul idaresinin birtakım değişiklikler yapabilmesidir” (K9).

Katılımcıların %40’ı (4 katılımcı) öğretimsel uyarılmanın kaynaştırma öğrencileri için sınıfın düzenlenmesi olarak tanımlamışlardır. Öğrencide görme ve işitme problemi varsa tahtaya daha yakın oturması gerektiğini, sosyal olmayan öğrenciler için oturma gruplarının oluşturulması gerektiği, kolay algılayamayan öğrenciler için duvar ve panoların destekleyici olarak düzenlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Sınıfın düzenlenmesi, materyallerin öğrenciye göre değişiklikler yapılması, farklı öğrenme gruplarının oluşturulması, görme ve işitme problemi yaşayan öğrencilerin daha ön sıralarda oturtulması, sosyal olmayan öğrenciler için grupların düzenlenmesi olarak ifade edebilirim” (K1).

“Öğretim programında yer alan kazanımları öğrencilerimizin hazırbulunuşluk düzeyini göz önüne alarak öğretmeyi planlamak, öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırmak için birtakım değişiklikler yapmak, duvar ve panoları öğrenciyi destekleyecek şekilde düzenleme yapılmalıdır” (K2).

Tablo 3. Derslerde Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Öğretimsel Uyarılma Çalışmalarına Yer Verilip/Verilmeme Durumuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Derslerde Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Öğretimsel Uyarılma Çalışmalarına Yer Verilip/Verilmeme Durumuna İlişkin Öğretmen Görüşleri		
	Katılımcılar	f
Evet Veriyorum	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K9, K10	9
Kısmen Veriyorum	K8	1
Akran Öğrenmesinin Sağlanacağı Gruplar Oluşturuyorum	K1, K2, K3, K4, K5, K6	6
Öğrenci İhtiyacına Göre Öğretim Yöntem ve Teknikler Belirliyorum	K2, K4, K8, K9, K10	5
Bireysel Çalışmalara Yer veriyorum	K3, K5, K6, K7, K10	5
TOPLAM		10

Araştırmaya katılan öğretmenlere yöneltilen “Derslerinizde kaynaştırma öğrencilerinize yönelik öğretimsel uyarılma çalışmalarına yer veriyor musunuz? Veriyorsanız ne gibi öğretimsel uyarılma çalışmalarına yer veriyorsunuz? Vermiyorsanız neden yer vermiyorsunuz?” sorusuna katılımcılar tarafından %90’ı (9 katılımcı) öğretimsel uyarılma çalışmalarına yer verildiği (1:%10)’u ise öğretimsel uyarılma çalışmalarına yer vermedikleri ifade edilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Evet veriyorum. Örneğin öğrencinin ihtiyacına ve öğrenme güçlüğüne göre çalışmalar hazırlarım ya da öğrencinin akran öğrenmesini sağlayacağı gruplara dahil ederim.

Grupları oluştururken akran öğrenmesinde verimli nasıl olacaksa o şekilde yapmaya çalışırım” (K1).

“Kaynaştırma öğrencilerime özellikle okuma-yazma, matematik dersinde önce öğrenciyi gözlemliyorum. Öğrencinin yetersiz kaldığı durumlarda öğretimsel uyarlamalara yer veriyorum. Daha çok öğrenci gruplarının oluşturulmasında yer veriyorum ve ayrıca öğrencinin eğitsel ihtiyacına göre öğretim yöntem ve teknikleri ayarlıyorum” (K2).

“Olumlu sınıf ortamı oluşturarak çocuğun sınıfta kabulünü artırmak. Öğrenilecek konuyu uygun materyallerle desteklemek. Bireysel vakit ayırarak desteklemek” (K7).

Katılımcıların %60'ı (6 katılımcı) sınıflarında akran öğrenmesinin sağlanacağı gruplar oluşturduklarını, buna bağlı olarak öğrencilerin en başta sosyalleşmelerinin artacağı ortamın oluşması, öğrencilerin dikkat süresinin artmasında, kendilerini daha rahat ifade edebilmelerinde akran öğrenmesinin sağlanacağı grupların oluşturulmasının önemli olduğu ifade edilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Derslerimde kaynaştırma öğrencilerine yönelik öğretimsel uyarlama çalışmalarına yer veriyorum. Örneğin sınıfın düzenlenmesi, öğretim materyallerinin seçimi, öğretim yöntemlerinin uyarlanması, grupların oluşturulması gibi çalışmalara öncelik veriyorum. Akran öğrenmesini sağlamaya çalışıyorum bunu sağlamamda ki neden ise öğrencilerin sosyalleşmesi, dikkat sürelerinin artmasına destek sağlayacağı ve öğrencinin derse ilgisinin artacağını düşünüyorum” (K4).

“Elbette veriyorum. Sınıfın fiziksel yapısı başta olmak üzere bağımsız alıştırma, grup çalışması, anında dönütler ve rehberlik hizmeti dahil birçok uygulamayı sunmaya çalışıyorum” (K6).

Katılımcıların %50'si (5 katılımcı) ise öğrencinin gereksinim ve ihtiyacına göre yöntem ve teknik belirlediğini, öğrencinin sınıfa kabulünü arttırmak için grup çalışmalarına yer verdiğini, anlamlı ve kolay öğrenmelerin sağlanmasında öğrencinin ihtiyaç ve beklentisine göre yöntem ve tekniklerin belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Öğretimsel uyarlamalara yer veriyorum. Öğrencilerin seviyelerine uygun video, animasyon, eğitici çalışmaları veya çalışma kağıtları kullanıyorum. Öğrencinin sınıfa uyum sağlaması ve kabulünü arttırmak için grup çalışmalarına yer veriyorum çünkü öğrenci sınıfta kendini rahat hissettiğinde ve arkadaşlarına uyum sağladığında öğrencinin öğrenmesinin de kolaylaştığını düşünüyorum” (K9).

“Kaynaştırma öğrencileri için sınıftaki oturma yeri öğrencinin durumuna uygun ders planı/programı hazırlama, duruma uygun sınav yapma, katılabileceği etkinlikler planlamaya çalışıyorum. Öğrenciyi sınıf içerisinde aktif kılmaya çalışıyorum” (K10).

Katılımcıların %50'si (5 katılımcı) ise sınıfında bireysel çalışmalara yer verdiğini ifade etmiştir. Öğrencilerin yetersizlik durumlarına göre bireysel olarak birebir ilgilendiklerini, grup içerisinde kendini ifade edemeyen veya sosyal olmayan öğrencilerin eğitimlerinde bireysel çalışmaların ve öğretmen rehberliğinin daha etkili olduğunu ifade edilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Kaynaştırma öğrencileri için bireysel çalışmalara yer veriyorum, sınıftaki oturma yeri öğrencinin durumuna uygun ders planı/ programı hazırlama, duruma uygun sınav yapma, katılabileceği etkinlikler planlamaya çalışıyorum” (K10).

Tablo 4. Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Öğretimsel Uyarlama Çalışmalarında Teknoloji ve Dijital İçerik Kullanımına Ne Düzeyde Yer Verildiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Katılımcılar		f		Katılımcılar	f
Çok	K1, K3, K5, K6	4	Dijital Uygulamalar Öğretimi Desteklemekte	K1, K4, K6, K8	4
			Anlamli Öğrenmeleri Sağlar	K1, K3, K4, K5	4
			Görsel Olarak Öğretimi Kolaylaştırır	K1	1
Orta	K4, K8, K9, K10	4	Dijital İçerikler Çocuğun İlgisini Çekiyor	K4, K8, K10	2
			Zamanı Kullanma ve Materyalleri Sınırlandıramaması Yönünden Etkili	K9	1
Az	K2, K7	2	Kazanımı Masamda Bireysel Veririm	K2	1
			Teknoloji Kullanımını Bireyselleştirmek Diğer Çocukların Dikkatini Dağıtır	K7	1

Araştırmaya katılan öğretmenlere yöneltilen “*Kaynaştırma öğrencilerinize yönelik öğretimsel uyarlama çalışmalarında teknoloji ve dijital içerik kullanımına ne düzeyde yer veriyorsunuz? (Az-Orta- Çok) Neden açıklayınız?*” sorusuna katılımcıların %40’ı (4 katılımcı) öğretimsel uyarlama çalışmalarında teknoloji ve dijital içeriği çok kullandıklarını ifade etmişler ve bu gruptaki katılımcıların %40’ı (4 katılımcı) dijital uygulamaların öğretimi desteklediği belirtilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Sınıf ortamının şartlarının uygun olduğu düzeye göre çok vermeye çalışıyorum. Çünkü dijital içeriklerin öğrenmeyi desteklediği ve görsel olarak öğrenmeyi kolaylaştırdığını düşünüyorum. Kaynaştırma öğrencileri genel olarak anlama ve algılama konusunda problem yaşamakta bu sebeple elimden geldiğince teknolojik, görsel ve dijital uygulamalardan materyaller sunarak öğrencinin anlamasını ve anlamlandırmasını sağlamaya çalışıyorum” (K1).

“Üst düzey önemli olduğunu düşünüyorum. Öğrenciye göre teknolojik aletlerin verimliliği değişir tabii ki. Özel eğitim öğrencimizin görsel eşyalara karşı duyarlılığı çok olduğu için ders içeriklerini öğrenme sürecini hızlandırmak için akıllı tahtadan ilerletme yapabiliyoruz” (K6).

Öğretimsel uyarlama çalışmalarında teknoloji ve dijital içerik kullanımını çok kullandıklarını ifade eden ve bu gruptaki katılımcıların yine %40’ı (4 katılımcı) anlamli öğrenmeyi kolaylaştırdığını belirtmiş ve %10’u (1 katılımcı) ise görsel olarak öğrenimi kolaylaştırdığını ifade edilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Çok yer vermekteyim. Kazanıma uygun olarak eğitsel sitelerden faydalanmaktayım. Kaynaştırma öğrencilerinin öğrenmelerinde dijital içerikler kalıcı öğrenmeler konusunda fayda sağlamakta, öğrencinin dikkatini çektiği için öğrenci dikkatini ve ilgisini vermekte ve kazandırılması gereken davranış ve bilgilerin kazandırılmasında fayda sağlamaktadır” (K3).

“Çok. Yüksek lisansımı eğitim teknolojileri konusunda yaptım. Kaynaştırma öğrencilerinin WEB 2.0 araçları ile düzenlenmiş etkinlikleri daha çok beğendiklerini görebiliyorum. Çocuklar hem eğleniyor hem de daha istekli oluyorlar” (K5).

Katılımcıların %40'ı (4 katılımcı) öğretimsel uyarlama çalışmalarında teknoloji ve dijital içeriği orta düzeyde kullandıklarını ifade etmiş ve bu gruptaki katılımcıların %30'u (3 katılımcı) dijital içeriklerin çocukların ilgisini çektiğini ifade ederken, yine katılımcıların %10'u (1 katılımcı) zamanı kullanma ve materyalleri sınırlandırmaması hususlarında etkili olduğunu ifade edilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Bulduğum okulun konumu, velilerimin kültürel, sosyo-ekonomik düzeyleri vb. etkenler düşünülürken orta düzeyde teknoloji ve dijital içerik kullanabiliyorum. Bulduğum yerin imkanlarına göre yer vermeye çalışıyorum” (K4).

“Orta düzeyde yer veriyorum. Çünkü kaynaştırma öğrencisinin seviyesi her ne kadar arkadaşlarından geri olsa da dijital içerikler ilgisini çektiği için kullanabiliyorum” (K8).

“Orta seviyede kullanmaktayım. Zamanı kullanma ve öğretim materyallerini sınırlamamak için sürekli olmasa da fırsat buldukça plan dahilinde yapıyorum.” (K9).

Katılımcıların %20'yi (2 katılımcı) öğretimsel uyarlama çalışmalarında teknoloji ve dijital içeriği az seviyede kullandıklarını ifade etmişler ve bu gruptaki katılımcıların %10'u (1 katılımcı) verilmesi gereken kazanımı öğretmen masasında bireysel olarak verdiğini ifade ederken yine katılımcıların %10'u (1 katılımcı) teknoloji kullanımını bireyselleştirmek diğer çocukların dikkatini dağıtacağı ifade edilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Az veriyorum. Çünkü kaynaştırma öğrencimin görme yetersizliği var yani sorun zaten çoğunlukla sınıfta akıllı tahtayı görememesinden kaynaklanıyor. Ben de masasında ya da kendi masamda yakından ve görebileceği şekilde kazanımı vermeye çalışıyorum” (K2).

“Az vermekteyim. Çünkü sınıf ortamında teknoloji kullanımını bireyselleştirmek diğer çocukların dikkatini dağıtır. Öğrencilerin zaten basit şeylerden dikkati dağılmakta ve sınıf kontrolü sağlanamamakta” (K7).

Tablo 5. Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Öğretimsel Uyarlama Çalışmalarında Ne Tür Teknolojik/Dijital İçeriklere Yer Verildiği Hususunda Öğretmen Görüşleri

Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Öğretimsel Uyarlama Çalışmalarında Ne Tür Teknolojik/Dijital İçeriklere Yer Verildiği Hususunda Öğretmen Görüşleri	Katılımcılar	f
Dijital Öğreniyorum Uygulaması	K1, K3	2
Akıllı Tahta ve İçerikleri	K1, K2, K4, K6, K7	5
Eğitimle İlgili Genel Siteler	K2, K3, K4, K5, K6	5
Web 2.0 Araçları ve Dijital Kitap ve Dergiler	K5, K9, K10	3
TOPLAM		15

Not: Katılımcılar birden fazla görüş belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlere yöneltilen “Kaynaştırma öğrencilerinize yönelik öğretimsel uyarlama çalışmalarında hangi teknolojik/dijital içeriklere yer veriyorsunuz? Sorusuna katılımcıların %20'si (2 katılımcı) dijital öğreniyorum uygulaması kullandığını ifade ederken, katılımcıların %50'si (5 katılımcı) akıllı tahta ve içeriklerini kullandığını ifade etmiştir. Akıllı tahtalar yardımıyla öğrenciye kazandırılması gereken bilgilerin daha da somutlaştırıldığı,

öğrencilerin daha anlamlı ve kolay öğrendikleri ifade edilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Kaynaştırma öğrencilerimize yönelik bilgisayar, yazıcı, tarayıcı, bilgisayar ağları internet siteleri, akıllı tahta vb. teknolojik içeriklere yer vermekteyim” (K1).

“Milli eğitim bakanlığının kaynaştırma öğrencileri için yayımladığı ‘Dijital Öğreniyorum’ çalışmalarını kullanıyorum. Bazı soyut konuları somutlaştırmak amacıyla akıllı tahtada o konu ile ilgili video ve görseller açıyorum” (K2).

“Akıllı tahta yardımıyla sesli dinletileri açıyorum, EBA'dan yardım alıyorum ve öğrenciye kazandırılacak konu ile ilgili eğitimle ilgili genel internet sitelerinden yardım alıyorum” (K4).

Katılımcıların %50'si (5 katılımcı) ise eğitimle ilgili genel siteleri kullandıklarını, farklı sitelerde bulunan farklı içeriklerin öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırdığını ayrıca kalıcı ve anlamlı öğrenmeyi kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Katılımcıların %30'u (3 katılımcı) ise WEB 2.0 araçları ve dijital kitap ve dergileri kullandıklarını, sanal gezilerle öğrencinin konuya dikkatini çektiği ifade edilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Eğitsel oyun ve eğitsel videolar, MEB'in uygulaması olan dijital öğreniyorum uygulamasını kullanmaktayım. Genel olarak eğitimle ilgili sitelerden yardım almaktayım. Farklı sitelerden farklı etkinliklerin olması öğrencinin anlaması ve anlamlandırması için etkili olmaktadır” (K3).

“Konuları videolarla oyunlarla işliyorum. Dijital soru çözme, internetten etkinlikler yapma, akıllı tahta, eğitim sitelerinden yardım almaktayım. Dijital videolar ve oyunlarla öğrenci dersi sevmekte ve kalıcı öğrenme sağlanmakta” (K5).

“WEB 2.0 araçları, etkileşimli kitaplar, dijital dergiler, sanal geziler, 2D anlatımlı videoları kullanmaktayım. Öğrencilerin dijital dergi ve sanal gezilerle genel uyarılmışlık düzeyleri artmakta ve kendini derse daha da vermektedir” (K6).

“Akıllı tahta ve bilgisayar uygulamalarına okulda yer veriyoruz. Evde süre denetimli akıllı telefon ile etkinlikler yaptırılmasını istiyorum. Akıllı tahta yardımıyla öğrencilerin bilgiyi görerek ve duyarak öğrenmesini sağlıyorum” (K10).

Tablo 6. Öğretimsel Uyarılama Çalışmalarında Teknoloji ve Dijital İçerik Kullanmanın Kaynaştırma Öğrencileri Açısından Avantajlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Öğretimsel Uyarılama Çalışmalarında Teknoloji ve Dijital İçerik Kullanmanın Kaynaştırma Öğrencileri Açısından Avantajlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri		Katılımcılar	f
Akademik Açıldan	Bilginin Hatırlanmasını ve Transferini Kolaylaştırır	K1, K3, K4, K6, K7, K10	6
	Bilginin Anlamlandırılmasını ve Kolay Öğrenmeyi Sağlar	K1, K2, K4, K5, K7, K8, K9, K10	8
	Görsel Hafızanın Desteklenmesi ve Güdülenmeyi Sağlar	K3, K4, K8, K9	4
	Kalıcı Öğrenmeyi Sağlar	K1, K4, K5, K6, K10	5

Sosyal Gelişim Açısından	Öğrencinin Sosyalleşmesini Sağlar	K1, K2, K3, K4, K5, K8, K10	7
	Öğrencinin İletişim Becerisini Arttırır	K1, K2, K3, K8, K10	5
	Öğrencinin Sosyalleşmesini ve İletişimini Azaltıyor	K6, K7, K9	3
Psikolojik Gelişim Açısından	Öğrencinin Kendini daha Rahat ve Güvende Hissetmesini sağlar	K1, K2, K3, K5, K6, K7, K8, K9, K10	9
	Psikolojik Olarak Öğrencinin Olumlu Duygular Geliştirmesine Katkı Sağlar	K2, K4, K5, K7, K8	5
	Öğrencinin Güdülenmesini Sağlar	K3, K6, K9, K10	4
TOPLAM			56

Not: Katılımcılar birden fazla görüş belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlere yöneltilen “*Öğretimsel uyarlama çalışmalarında teknoloji ve dijital içerik kullanmanın kaynaştırma öğrenciniz açısından avantajları sizce nelerdir? Kaynaştırma öğrencisinin yetersizlik türüne göre*” Sorusuna katılımcılar akademik açıdan, sosyal gelişimleri açısından ve psikolojik gelişimleri açısından olmak üzere üç kategoride cevap vermişlerdir. Katılımcıların akademik açıdan verdikleri cevaplara bakıldığında %60’ı (6 katılımcı) bilginin hatırlanması ve transferini kolaylaştırdığını, %80’i (8 katılımcı) bilginin anlamlandırılmasını ve kolay öğrenmeyi sağladığı ifade edilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Teknoloji ve dijital içerik kullanıldığında kaynaştırma öğrencilerimizin yetersizlik türüne göre görme, işitme, okuma, yazma akademik sosyal beceriler gibi birçok beceri alanlarındaki gelişmelerini desteklemekte ve bilgiye daha kolay ve hızlı ulaşımını sağlamaktadır. Bilginin daha kolay ve kalıcı öğrenilmesi ile birlikte öğrenciler de kendini mutlu hissetmektedir” (K4).

“Görsel olarak teknolojik aletler daha cazip ve seçeneği bol olan kullanışlı icatlar bence. Öğreneceği konu ile ilgili renkli hareketli gösterimlere hemen ulaşabiliyoruz. Öğrenme sürecinde doğru kullanılırsa öğrenciye zararından çok faydasının olduğunu düşünüyorum. Akademik gelişim açısından bilgiye daha hızlı ulaşmak ve görmek faydalı” (K6).

Katılımcılar tarafından %40’ı (4 katılımcı) görsel hafızanın desteklenmesi ve güdülemeyi desteklediğini ifade edilirken, %50’si (5 katılımcı) da kalıcı öğrenmeyi desteklediği ifade edilmiştir.

“Görsel hafızasını destekliyor ve güdülenmesini sağlıyor, öğrendiği bilgi ve davranışların farklı durumlara yansıtılmasında etkili olduğunu düşünüyorum” (K3).

“Dikkatlerini çekmekte daha avantajlı oluyor. Bireysel farklılığını ve seviyeye göre uyarlanabilirliği daha verimli. Başarı tabii ki, bireysel içerik daha verimli sonuç” (K9).

“Görsel veya işitsel içeriklerle aynı anda öğretim yapılması, eğlenceli hale getirmesi öğrencide etkili olabilir. Birkaç zeka türüne aynı anda hitap ettiği için daha etkili öğrenme sağlar ve kalıcı öğrenmeyi destekler” (K10).

Katılımcıların sosyal gelişimleri açısından verdikleri cevaplara bakıldığında %70'i (7 katılımcı) öğrencinin sosyalleşmesini sağladığını, %50'si (5 katılımcı) ise öğrencinin iletişim becerisini artırdığını ifade etmiştir. Öğrencinin kendini rahat ve güvende hissedebileceği için sosyalleşmesinin artacağı, psikolojik olarak olumlu duygular yaşayacakları, güdülenmelerinin artacağı ifade edilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Taklit becerileri dikkat düzeyinin artmasını sağlar, akran öğretiminde öğrencinin sosyalleşmesinde etkili olduğunu, kendilerini akranlarının yanında daha rahat ifade ettiklerini düşünüyorum” (K1).

“Arkadaşları nazarında bir aşağılanma duygusu yaşamasına engel olmaktadır. Bu durum çocuğun güvenini artırmaktadır. Bunun sonucunda diğer arkadaşlarıyla iletişim becerileri artmaktadır” (K8).

“Sosyal ortamlarda daha özgüvenli hissedebilir. Kendi bulunduğu çevreden öğrenemeyeceği sosyal beceriler geliştirebilir” (K10).

Katılımcılar tarafından %30'u (3 katılımcı) ise öğrencinin sosyalleşmesi ve iletişimini azalttığı ifade edilmiştir.

“Sosyal gelişim açısından faydası az olduğunu düşünüyorum, kişilerle iletişim kurması daha faydalı olacağını düşünüyorum. Teknolojinin iletişimi azaltacağını düşünüyorum” (K6).

“Olumlu etkisi olmayacağı kanaatindeyim. Öğrenci diğer öğrencilerle iletişime geçmeyeceğini düşünüyorum bu sebeple sosyal gelişimini olumsuz etkileyeceğini düşünüyorum” (K7).

Katılımcıların, psikolojik gelişim açısından verdikleri cevaplara baktığımızda %90'ı (9 katılımcı) öğrencinin kendini daha rahat ve güvende hissetmesini sağladığını, %50'si (5 katılımcı) ise psikolojik olarak öğrencinin olumlu duygular geliştirmesine katkı sağladığını, %40'ı (4 katılımcı) ise öğrencinin güdüleneceğini ifade etmiştir. Öğrencide öğrenme mutluluğunu sağladığını, öğrencinin kendini değerli hissetmesini, başarı hissi ve bunun sonucunda mutlu bir çocuğa dönüştüğünü, öğrencinin kendine güvendiği ifade edilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Etkinlik içersin de yaşayacağı sorunlar en aza ineceği için kendisini daha rahat hissedecek ve öğrenci kendini daha güvende hissedecektir. Kaynaştırma öğrencileri kendilerini rahat ve huzurlu hissettiklerinde algılamaları artmakta ve arkadaşlarına ve sınıf düzenine daha kolay uyum sağlamaktadırlar” (K1).

“Öğrencilerin güdülenmesini sağlıyor ve öğrencilere değer verildiği için kendilerine güvenleri geliyor ve kendilerini daha rahat ifade etmelerini sağlamaktadır” (K3).

“Öğrenme mutluluğunu daha net sağladığını düşünüyorum, buna bağlı olarak ta öğrencinin kendini huzurlu mutlu hissetmesi psikolojinin daha iyi olmasına katkı sağlayacağını düşünüyorum” (K5).

“Çocuk kendisini kıymetli görmektedir. Neticede bir şeyler başarabileceğine, yapabileceğine inanmaktadır. Bunun sonucunda çocuk kendisine hedefler tayin edebilmektedir. Hedefi olan insan da bu hedefler için yaşamaktadır ve mutlu olmaktadır” (K8).

Tablo 7. Öğretimsel Uyarlama Çalışmalarında Teknoloji ve Dijital İçerik Kullanmanın Kaynaştırma Öğrencisi Açısından Dezavantajlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri

		Katılımcılar	f
Akademik Açıdan	Öğrencinin Pasifleşmesini sağlayabilir	K1, K8, K9	3
	Öğrenci Hazır Bilgiye Alışabilir	K1, K2, K3, K4, K7, K8	6
	Öğrenci Üzerinde Olumsuz Bir Duruma Neden Olabilir	K2, K3, K4	3
	Öğrenci Akademik Açıdan Sorun Yaşayabilir	K5, K7, K8, K10	4
	Teknoloji Bağımlılığa Bağlı Olarak Başarısız Olabilir	K6, K10	2
Sosyal Gelişim Açısından	Teknoloji Bağımlılığına Neden Olabilir	K1, K2, K3, K9	4
	Öğrencinin yalnızlaşmasına ve Sosyalleşmesini Etkileyebilir	K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10	9
	Öğrencinin İletişim Kurmasını Engelleyebilir	K6, K8, K9	3
	Öğrencinin Kendini İfade Edememesine ve Akran Zorbalığına Neden Olabilir	K3, K10	2
Psikolojik Gelişim Açısından	Öğrencide Yetersizlik Duygusu Oluşturur	K1, K4, K7, K8, K10	5
	Öğrenci Kendine Güven Problemi Yaşayabilir	K2, K5, K8, K9, K10	5
	Öğrenci Öğrendiği Bilgileri Gerçek Yaşama Aktaramama Sorunu Yaşayabilir	K1, K2, K3, K7	4
	Öğrenci Üzerinde Akran Baskısı Oluşabilir	K10	1
TOPLAM			51

Not: Katılımcılar birden fazla görüş belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlere yöneltilen “*Öğretimsel uyarlama çalışmalarında teknoloji ve dijital içerik kullanmanın kaynaştırma öğrenciniz açısından dezavantajları sizce nelerdir?*” sorusuna katılımcılar akademik açıdan, sosyal gelişimleri açısından ve psikolojik gelişimleri açısından olmak üzere üç kategoride cevap vermiştir. Katılımcıların akademik açıdan verdikleri cevaplara bakıldığında %30’u (3 katılımcı) öğrencinin pasifleşmesine neden olabileceğini,

araştırmayan incelemeyen kısaca bir çaba sarf etmeyen bir öğrenci durumuna dönüşebileceklerini ifade etmiştir. Katılımcıların %60'ı (6 katılımcı) ise öğrencinin hazır bilgiye alışabileceğini, kendini sürece katmayacağını ve bilgiye ulaşma konusunda bir çaba sarf etmeyeceğini belirtmiştir. Katılımcıların %30'u (3 katılımcı) ise öğrenci üzerinde sorunlar ortaya çıkarabileceğini ifade etmiş ve teknoloji bağımlılığının gelişebileceği bunun sonucunda ise öğrencide yalnızlaşma, saldırganlık vb. davranışların gözlemlenmesine sebep olabileceğini ifade etmiştir. Katılımcıların %40'ı (4 katılımcı) ise öğrencide akademik açıdan başarısızlıklara neden olabileceğini, dersleri ile ilgili bir takım sorunlar yaşayabileceğini ifade edilmiştir. Son olarak katılımcıların %20'si (2 katılımcı) ise öğrencide teknoloji bağımlılığına bağlı olarak yalnızlaşma durumunun ortaya çıkabileceğini ifade etmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Sürekli dijital ya da teknolojik öğrenmeler olacağı için araştırmaya ihtiyaç duymayabilir ve öğrenci pasif hale gelir. Sürekli hazır bilgiye alışabilir” (K1).

“Sürekli dinleyerek veya izleyerek öğrenmek isteyeceği için okumaktan uzaklaşabilir. Öğrencinin hazır bilgiye alışmasını sağlayabilir” (K7).

“İçerik çocuğun seviyesinden zor olduğu durumlarda derse katılmamaktadır. Sonucunda akademik olarak başarısız olabilmektedir” (K8).

“Yazma, çizme gibi beceri gerektirdiğinde hazıra alışmışlık, tembellik, sıkılganlık, dikkat dağılması gibi durumlara sebep oluyor” (K10).

Katılımcıların sosyal gelişimleri açısından verdikleri cevaplara bakıldığında %40'ı (4 katılımcı) teknoloji bağımlılığına neden olabileceğini ifade ederken, katılımcıların büyük bir çoğunluğu %90'ı (9 katılımcı) öğrencinin yalnızlaşmasına ve sosyalleşmesini olumsuz yönde etkileyebileceğini ifade etmiştir. %30'u (3 katılımcı) ise öğrencinin iletişim kurmasını engelleyebileceğini, öğrencide içe kapanıklık gibi sorunların oluşabileceğini belirtmiştir. %20'si (2 katılımcı) ise öğrencinin kendini ifade edememesine ve akran zorbalığı yaşamasına neden olabileceği belirtilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Öğrencilerde teknolojik bağımlılık konusunda sorunlar yaşanabileceğini düşünüyorum. Bu durum öğrencilerin yalnızlaşmasını ve arkadaşlarından uzaklaşmasına sebep olabilir” (K2).

“Bireysel çalışmalarını isteyen öğrenci açısından, asosyal kişilik oluşturmasını sağlıyor. Öğrenci gruplara girmeyerek bireysel takılıyor ve sosyalleşmesi olumsuz etkileniyor. Özel gereksinimi olan çocuklar için önemli olan bir durumda sosyalleşmeleri zaten” (K5).

“Eğitsel oyunlar genelde bireysel olduğu için iş birliği yapamıyor, teknoloji bağımlılığı konusunda sorunlar yaşanabileceğini ve arkadaşlık ilişkilerinde kopmalar olabileceğini düşünüyorum” (K7).

Katılımcıların psikolojik gelişimleri açısından verdikleri cevaplara bakıldığında %50'si (5 katılımcı) öğrencide yetersizlik duygusu oluşturabileceğine, yine katılımcıların %50'si (5 katılımcı) öğrencinin kendine güveninin düşeceğine ve bir takım işleri yapmada cesaretinin kırılacağını ifade etmiştir. Katılımcılar tarafından %40'ı (4 katılımcı) öğrencinin öğrendiği bilgileri gerçek yaşama aktarmada sorunlar yaşayabileceğini ifade ederken, %10'u (1 katılımcı) ise öğrenci üzerinde akran baskısı oluşabileceğini belirtilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Teknoloji yardımıyla kolay bilgi elde edeceği için bu durumu gerçek hayat şartlarına aktarma ve anlamlandırma yapamadığı durumlarda kendine güveninin kaçacağını düşünüyorum” (K2).

“Öğrenciler zorlanmadan araştırmadan bilgi sahibi olduklarından öğrendikleri bilgileri gerçek yaşama aktarmada sorunlar yaşayabilirler bu durumda kendilerine olan güvenlerinin sarsılmasına sebep olacağını düşünüyorum” (K3).

“Psikolojik gelişim açısından her şeyi teknolojik aletlerle halledemeyiz, sorunlarını konuşamayacağı için iletişim kurmada zorlanmaktan kaynaklı etkilenecektir” (K6).

“Yapamama, işe yaramama duygusuyla derslere, okula ve arkadaşlarına karşı olumsuz tavırlar takınabilmektedir. Bunun sonucunda kendisini kötü hissetmektedir” (K8).

Tablo 8. Eklenmek İstenen Görüş ve Önerilere İlişkin Öğretmen Görüşleri

Eklenmek İstenen Görüş ve Önerilere İlişkin Öğretmen Görüşleri	Katılımcılar	f
Öğretimsel Uyarlamalar Öğretmenlere Hizmet İçi Eğitim Olarak Verilmelidir	K2, K4, K7	3
Öğretimsel Uyarlamalar Sadece Kaynaştırma Öğrencilerine Değil Tüm Öğrenciler İçin Ele Alınmalı	K1, K7	2
Her Çocuk Bireysel Olarak Değerlendirilmelidir	K9	1
Dijital İçerikler Çoğaltılmalı, Öğretmenlerin Kolayca Ulaşması Sağlanmalıdır	K10	1
TOPLAM		7

Araştırmaya katılan öğretmenlere yöneltilen “*Eklemek istediğiniz görüş ve önerileriniz nelerdir?*” Sorusuna katılımcıların %20’si (2 katılımcı) öğretimsel uyarlamaların sadece kaynaştırma öğrencilerine değil tüm öğrencilere yönelik uyarlanması ve ele alınması gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcıların %30’u (katılımcı) öğretimsel uyarlamaların ne olduğu, nelerin yapılabileceği hakkında öğretmenlere hizmet-içi eğitim verilmesi gerektiğini belirtmiştir. %10’u (1 katılımcı) ise her çocuğun bireysel değerlendirilmesi gerektiğini ve dijital içeriklerin çoğaltılması gerektiği ve öğretmenlerin dijital içeriklere kolayca ulaşması gerektiği ifade edilmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Öğretimsel uyarlamaların sadece kaynaştırma eğitimi için değil tüm öğrenciler için ele alınması gereken bir konu olduğunu düşünüyorum. Öğretmenlerin birçoğunun bu konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını düşünüyorum bu sebeple hizmet-içi eğitim olarak verilebileceğini düşünüyorum” (K2).

“Öğretimsel uyarlamalar aslında sadece kaynaştırma öğrencileri ile sınırlı kalmamalı, yetersiz öğrenmeye sahip öğrencilerde de uygulanabilir. Bu konuda yeterli bilgiye sahip olmayan öğretmenlere de hizmet-içi eğitimlerle öğretimsel uyarlamalar hakkında bilgi verilebilir” (K7).

“Anlamaya çalışılmalı, durumu daha iyiye götürecek gerekli düzenlemeler, programlar planlar mutlaka öğretmenlerce yapılmalıdır. Öğretmenlerin bu öğrenci grubu için kullanabileceği dijital içerikler çoğaltılmalı, öğretmenlerin kolayca ulaşabilmesi sağlanmalıdır”(K10).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin öğretimsel uyarlama çalışmalarında teknoloji/dijital içerik kullanımına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu araştırmada araştırmaya katılan öğretmenlerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen bu görüşmeler nitel veri toplama araçlarına göre analiz edilmiştir. Yapılan görüşmelerde on sınıf öğretmeniyle yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiş, elde edilen görüşme formları kodlamalar yapılarak toplanan veriye ilişkin analiz yapılmıştır. Katılımcılara yöneltilen “öğretimsel uyarlama sizce nedir?” sorusuna katılımcıların büyük çoğunluğu sınıf içerisinde materyallerin ve öğretim yöntemlerinin öğrencinin ihtiyacına göre düzenlenmesi gerektiğini ifade ederken yine katılımcıların bir kısmı ise farklı öğrenme gruplarının oluşturulması gerektiğini ve kaynaştırma öğrencilerine yönelik ek önlemlerin alınması gerektiğini ve sınıf içerisinde öğrenci için fayda sağlayabilecek sınıf içi düzenlemelerin yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Öğretim ortamında gerekli uyarlamalarının yapılmasının özel gereksinimi olan bireylere katkı sağlayacağı bu durumun ise kaynaştırma eğitimini başarıya ulaştırma da etkili olabileceği düşünülmektedir (Ballone ve Czerniak, 2001) ifadesi bu durumu destekleyici niteliktedir.

Öğretmenlerin öğretimsel uyarlama çalışmalarına yer verip vermedikleri ve ne tür çalışmalar yaptıklarına yönelik elde edilen veride ise büyük bir çoğunluğu sınıfta öğretimsel uyarlama çalışması yaptığını belirtmiş ve en başta akran öğrenmesinin sağlanacağı gruplar oluşturduklarını, öğrencinin gereksinimine göre yöntem ve teknik belirlediklerini ve bireysel çalışmalara yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Özkubat Sanır ve Özmen, (2021) ve Uzoğlu ve Denizli (2016) öğrencilerin bireysel farklılıklarına yönelik plan ve yöntem teknik belirlediklerini ifade etmişlerdir. Araştırma bulgularının gerçekleştirilen araştırmayı destekler nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Öğretimsel uyarlama çalışmalarında teknoloji ve dijital içerik kullanımının hangi düzeyde veriliş verilmediği konusunda elde edilen bulgulara bakıldığında ise %40 katılımcı çok ve orta düzeyde kullandıklarını belirtirken, %20 katılımcı ise az kullandığını ifade etmiştir. Teknoloji ve dijital içerik kullanımını çok kullanan katılımcılar ise dijital uygulamaların öğretimi desteklediğini ve anlamlı öğrenmeyi desteklediğini ifade etmiştir. Teknoloji ve dijital içerik kullanımını orta düzeyde kullanan katılımcılar ise dijital içeriklerin çocuğun ilgisini çektiğini, zamanı kullanma konusunda ve materyal sınırlandırılmaması yönünden etkili olduğunu ifade etmiştir. Az kullanan katılımcılar ise kazanımı kendi masasında verdiğini, teknolojinin çok kullanılmasının diğer çocukların dikkatini dağıtabileceğini belirtmiştir. Teknoloji ve dijital içeriklerin kullanılması, daha az maliyetli olması ve kolay ulaşılabilirliği yönünden, zaman ve mekan kısıtının olmaması, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlaması açısından son derece önemlidir (Arkan, 2018). Yorumu yukarıda ki bulguyu destekler niteliktedir.

Öğretimsel uyarlama çalışmalarında hangi dijital uygulama ve içeriklerin kullanıldığına yönelik elden edilen bulgular incelendiğinde, katılımcılar dijital öğreniyorum uygulaması, akıllı tahta ve eğitimle ilgili genel siteler ve WEB 2.0 araçlarını kullandıklarını ifade etmiştir. Akkuş (2019)’a göre öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimiyle ilgili görüşleri incelendiğinde, kaynaştırma eğitimlerinde öğrencilerin derse aktif katılımlarının sağlanması amacıyla dijital uygulamalar, görsel materyaller ile faydalı videolar kullanılmaktadır. İfadesi bu durumu destekler niteliktedir. Öğretimsel uyarlama çalışmalarında teknoloji ve dijital içerik kullanmanın kaynaştırma öğrencilerinin yetersizlik durumlarına göre avantajlarına bakıldığında ilk olarak akademik açıdan ne tür etkiye sahip olduğu incelendiğinde katılımcıların çoğunluğu tarafından, bilginin

hatırlanması ve transferini kolaylaştırdığını, anlamlı bilgi ve kolay öğrenmenin sağlanmasında etkili olduğunu, görsel hafıza ve kalıcı öğrenmenin sağlanmasında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin sosyal gelişimleri açısından ne tür etkiye sahip olduğuna yönelik elde edilen bulgularda, katılımcıların büyük çoğunluğu öğrencinin sosyalleşmesini sağladığını ve iletişimini artırdığını ifade etmiştir. Katılımcıların küçük bir kısmı ise öğrencilerin sosyalleşmesi ve iletişimlerini azalttıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin psikolojik gelişimleri açısından ne tür etkiye sahip olduğuna yönelik elde edilen bulgularda, katılımcıların büyük bir çoğunluğu öğrencilerin kendilerini rahat ve güvende hissetmelerini sağladığını, katılımcıların yaklaşık yarısı ise öğrencilerin psikolojik olarak olumlu duygular geliştirmesine katkıda bulunduğuna ve öğrencilerin güdülenmesini sağladığını belirtmiştir. Daniels (1998), kaynaştırma eğitiminde istenilen faydanın oluşmasında öğrencinin yetersizlik durumunun ortaya çıkarılması dikkat edilmesi gereken bir durumdur. Buna bağlı olarak özel gereksinimi olan bireylerin anlamlı ve kalıcı öğrenmeleri sağlamları, kendileri rahat ve huzurlu hissetmeleri için gerekli önlemlerin alınması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öğretimsel uyarlama çalışmalarında teknoloji ve dijital içerik kullanmanın kaynaştırma öğrencilerinin yetersizlik durumlarına göre dezavantajları hususunda ilk olarak akademik açıdan ne tür etkiye sahip olduğu ile ilgili katılımcıların çoğunluğu öğrencilerin hazır bilgiye alılabileceklerini ifade etmiştir. Bununla birlikte katılımcıların yarıya yakını ise öğrencinin akademik açıdan sorun yaşayabileceğini, öğrencinin pasifleşmesi ve akademik olarak sorun yaşayabileceklerini belirtmiştir. Katılımcıların küçük bir kısmı ise teknoloji bağımlılığına bağlı olarak başarısız olabileceklerini ifade etmiştir. Öğrencilerin sosyal gelişimleri açısından ne tür etkiye sahip olduğuna yönelik elde edilen bulgularda ise katılımcıların büyük bir çoğunluğu öğrencilerin yalnızlaşmasına neden olabileceğini, katılımcıların yarıya yakını ise öğrencilerde teknoloji bağımlılığına neden olabileceğini, iletişim problemi yaşayabileceklerini ifade ederken ve küçük bir kısmı ise öğrencilerin kendilerini ifade edemeyeceğine ve akran zorbalığına neden olabileceğini ifade etmiştir. Öğrencilerin psikolojik gelişimleri açısından nasıl etkilenebileceklerine yönelik elde edilen bulgulara bakıldığında, katılımcıların yarısı öğrencilerin yetersizlik duygusu ve güven problemi yaşayabileceklerini ifade ederken, katılımcıların yarıya yakını ise öğrencinin öğrendiği bilgileri gerçek yaşama aktarmada sorun yaşayabileceğini ifade etmişlerdir. Teknoloji ve dijital uygulamaları sürekli kullanan öğrenciler belli bir süre sonra teknoloji bağımlısı olabilmekte, buna bağlı olarak yalnızlaşan ve arkadaşlarından kopan bireyler haline gelebilmektedirler (Kaya ve diğ., 2023). Yorumu elde edilen bulguları destekleyici niteliktedir.

Katılımcıların eklemek istedikleri ve yapabilecekleri önerilere yönelik elde edilen bulgularda, katılımcıların düşük bir kısmı öğretimsel uyarlama çalışmalarının tüm öğrencilere yapılabileceğini, katılımcıların yarıya yakını ise öğretimsel uyarlamaların hizmet-içi eğitim olarak öğretmenlere verilebileceğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin belli bir kısmı öğretimsel uyarlamalar konusunda sorun yaşamakta ve ne yapacaklarını tam olarak kestirememektedir (Gözün ve Yıkılmış, 2005). Gerçekleştirilen araştırmanın bu araştırmanın bulgularını destekleyici nitelikte olduğu görülmüştür. Katılımcıların bir kısmı ise her çocuğun bireysel olarak değerlendirilmesi gerektiğini ve dijital içeriklerin çoğaltılması ve öğretmenlerin kolayca ulaşabileceği şekilde düzenlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Brackenreed (2008)' e göre dijital içeriklerin çoğaltılması gerektiği ve öğretmenlerin kolayca ulaşabileceği durumda ve öğrencilere yarar sağlayacağı nitelikte olmalıdır.

Sonuç olarak, araştırmada öğretmenlerin büyük bir kısmının sınıfında öğretimsel uyarlama çalışmalarına yer verdiği, öğrenci için gerekli teknolojik çalışmalar sunduğu ve öğrenciyi her yönüyle geliştirmeyi hedeflediği ortaya çıkmış, bununla birlikte birtakım fiziki eksiklikler yaşandığı, elde edilen bulguların bir kısmının alanyazınla örtüştüğü, ayrıca öğretimsel uyarlamaların ve teknoloji/dijital içerik kullanımının öğretmenlere hizmet-içi eğitimler olarak verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

1. Özel gereksinimi olan öğrencilere yönelik öğretimsel uyarlamaların yaygınlaşması ve eksiksiz uygulanması için MEB tarafından öğretmenlere yönelik hizmet-içi eğitimler planlanabilir.
2. MEB tarafından özel gereksinimi olan öğrencilere yönelik öğretmenlere teknoloji/dijital içerik kullanımı hususunda hizmet-içi eğitimler planlanabilir.
3. Okul idareleri sınıfların fiziki durumlarını dijital/teknolojik olarak destekleyebilir.
4. Dijital/teknolojik içerikler üretilerek özel gereksinimi olan öğrenciler üzerinde etkililiğini inceleyen araştırmalar tasarlanabilir.
5. Özel gereksinimi olan öğrencilere yönelik öğretimsel uyarlama çalışmaları ile ilgili geniş kapsamlı araştırmalar tasarlanabilir.

Kaynakça

- Akkuş, Ş. (2019). *Fen bilimleri dersine giren öğretmenlerin kaynaştırma eğitime yönelik görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya
- Aktaş, B., & Çiftçi-Tekinarslan, İ. (2016). Müzik öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik yaptıkları öğretim uyarlamalarının belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (İpekyolu Özel Sayısı), 2165-2179.
- Arkan, A. (2018). Teknoloji, Eğitim ve Gelecek. Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA). Erişim Adresi: <https://www.setav.org/teknoloji-egitim-ve-gelecek/> (Erişim Tarihi: 03.06.2024)
- Atbaşı, Z. (2020). Öğrenme güçlüğünde müdahaleye yanıt modeli ve uygulanması. Kurnaz, A. ve Sarı, H. (Ed.), *Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve eğitimleri* içinde (ss. 152-173). Ankara: Pegem Akademi.
- Aykut, Ç. (2012). Öğretimde planlama ve uygulama. Özmen, E. R. (Ed.). *Zihinsel engellilerde öğretmenlik uygulaması öğrencilikten öğretmenliğe geçiş süreci* içinde (ss. 152-173). Ankara: Pegem Akademi.
- Ballone, L. M., & Czerniak, C. (2001). Teachers beliefs about accommodating students learning styles in science classes. *The Electronic Journal for Research in Science & Mathematics Education*, 6(2), 1-43.
- Batmaz, G. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik yaptıkları öğretimsel düzenlemeler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Belç, Y., & Avcı, S. (2011). Öğretim farklılaştırılmasında etkili bir strateji: Katlı öğretim. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 109-126.
- Bilgiç, E. (2018). *Kaynaştırma uygulamalarındaki öğretimsel uyarlamalar eğitiminin sınıf öğretmenlerinin öğretimsel uyarlamaların önemine ilişkin görüşlerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Brackenreed, D. (2008). Assistive Technology As An Accommodationfor A Student With Mild Disabilities: The Case Of Alex. *Exceptionality Education International*, 18(2), 69-81.

- Brownell, M. T., Ross, D. D., Colon, E. P., & McCallum, C. L. (2005). Critical features of special education teacher preparation: A comparison with general teacher education. *e Journal of Special Education*, 38(4), 242-252.
- Cavkaytar, A., Melekoğlu, M., & Yıldız, G. (2014). Geçmişten günümüze özel gereksinimli olma ve zihin yetersizliği: Dünya’da ve Türkiye’de kavramların evrimi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Eğitim Özel Sayısı, 111-122.
- Corno, L. Y. N. (2008). On teaching adaptively. *Educational Psychologist*, 43(3), 161-173.
- Curacı, U. T. (2022). Eğitimde teknolojinin kullanımı. *Kaytek Dergisi*, 3(2), 166-174.
- Çevik, M., & Çevik, Ö. (2016). Fen bilimleri dersinde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının ilkokulda öğrenim görmekte olan hafif düzeyde zihinsel engelle sahip öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi. *Education Sciences*, 11(1), 36-48.
- Daniels, V.I. (1998). How to manage disruptive behavior in inclusive classrooms. *Teaching Exceptional Children*, 30(4), 26-31.
- Dieker, L. A., & Murawski, W. W. (2003). Co-teaching at the secondary level: unique issues, current trends and suggestions for success. *High School Journal*, 86(4), 1-14.
- Fidan, K. N. (2008). İlköğretimde araç gereç kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Ankara Üniversitesi Kuramsal Eğitimi Bilim Dergisi*. 1(1), 48-61.
- Gözün; Ö., Yıkılmış, N. (2005). İlköğretim Müfettişlerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüş ve Önerilerinin Belirlenmesi. 14. Ulusal Özel Eğitim Kongresi’nde Sunulan Bildiri, Bolu, Türkiye.
- Johnson, L., Adams Becker, S., Estrada, V., & Freeman, A. (2014a). *NMC Horizon report: 2014 higher education edition*. Austin, TX: The New Media Consortium.
- Johnson, L., Adams Becker, S., Estrada, V., & Freeman, A. (2014b). *NMC Horizon report: 2014 K-12 edition*. Austin, TX: The New Media Consortium.
- Karabıyık, V., & Işıkdöğün-Uğurlu, N. (2019). Zihin engelliler öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının özel eğitim uygulama merkezlerinde yapılan öğretimsel düzenlemelere ilişkin görüşleri. *Folklor/Edebiyat*, 25(97-1), 2019/1.
- Karasar, N. (2009). Bilimsel araştırma yöntemi. (20. Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kargın, T., Güldenoğlu, B., & Şahin, F. (2010). Genel eğitim sınıflarındaki özel gereksinimli öğrenciler için yapılması gereken uyarlamalara ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(4), 2431-2464.
- Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: Tanımı, gelişimi ve ilkeler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 1-13.
- Kırcaali-İftar, G. (1998). Özel gereksinimli bireyler ve özel eğitim. Eripek, S. (ed.), *Özel eğitim* (s. 1-14) içinde. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kaya, Z., Vangölü, M. S., Marufoğlu, M., & Özdemir, M. (2023). Lise öğrencilerinin dijital bağımlılık ve iyi oluş düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(1), 117- 138. Doi: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1173642>
- Kontaş, H. (2012). Üstün yetenekli çocukların eğitiminde farklı stratejiler. *Geleceğin Mimarı Üstün Yetenekliler Sempozyumu*. Tekirdağ.
- Kot, M., Sönmez, S., Yıkılmış, A., & Çiftçi-Tekinarslan, İ. (2015). İlkokul 4. Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi kapsamında zihinsel yetersizliği olan kaynaştırma öğrencisine yönelik uygulamaları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (USBES Özel Sayı), 231-246.
- Kurnaz, A., & Seçil-Karamuklu, E. (2022). Sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılmış öğretimsel uyarlama çalışmaları üzerine sistematik bir derleme. *Turkish Special Education Journal: TSPED*. 4(1), 2022.

- Metin, E. (2018). *Eğitimde teknoloji kullanımı öğretmen eğitimi: Bir durum çalışması*. Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 7 Temmuz 2018. T.C. Resmi Gazete. 30471
- Molosiwa, S., Mukhopadhyay, S., & Moswela, E. (2016). Accessing the general curriculum for students with learning disabilities: Challenges and opportunities. *Mier Journal of Educational Studies, Trends and Practices*, 4(1), 111-122.
- Özkubat, U., Sanır, H., & Özmen, E. R. (2021). Öğrenme güçlüğü olan öğrencilere yönelik yapılan öğretimsel uyarlamalara ilişkin öğretmen görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(3), 881-900.
- Özmen, E. R. (2012). Temel öğretim öğretmenleri için kaynaştırma uygulamaları ve özel eğitim, öğretim ilkeleri ve öğretimsel uyarlamalar. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Parsons, S. A., & Vaughn, M. (2014). A multiple case study of two teachers' instructional adaptations. *Alberta Journal of Educational Research*, 59(2), 299-318.
- Reed, P., Bowser, G. (2005). Assistive technology and the IEP. D. Edyburn, K. Higgins, & R. Boone (Ed.), *Handbook of special education technology research and practice* (61-77). Whitefish Bay, WI: Knowledge by Design
- Sakallı-Gümüş, S. (2013). Özel eğitim. A. Cavkaytar, (Ed.), *Özel eğitim içinde* (81-100). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Seçil-Karamuklu, E. (2023). *Kaynaştırma ortamında birlikte öğretim ile uygulanan uyarlanmış sosyal bilgiler öğretiminin özgül öğrenme güçlüğü tanılı öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal özelliklerine etkililiğinin incelenmesi*. Doktora Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Sucuoğlu, B., & Akalın, S. (2010). Kaynaştırma sınıflarına alternatif bir bakış: Çevresel davranışsal değerlendirme ile öğretimsel özelliklerin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 11(1), 19-37.
- Sucuoğlu, B., & Kargın, T. (2006). İlköğretimde kaynaştırma uygulamaları: Yaklaşımlar, yöntemler, teknikler. Morpa Kültür Yayınları.
- Şahin, A., & Atbaşı, Z. (2020). Olumlu okul iklimi oluşturmada öğretmenin rolünün incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(3), 672-689.
- Thomas, G. (2011). A typology for the case study in social science following a review of definition, discourse, and structure. *Qualitative Inquiry*, 17(6), 511-521.
- Uzoğlu, M., & Denizli, H. (2016). Fen bilimleri dersi öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları sürecine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 13(1), 3-37.
- Üçler, A. M. (2017). *Kaynaştırma öğrencisi bulunan Türkçe öğretmenlerinin öğretim uyarlamalarına ilişkin yaptıkları çalışmaların belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Lefkoşa: Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Vural, M., & Yıkılmış, A. (2008). Kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin öğretimin uyarlanmasına ilişkin yaptıkları çalışmaların belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 141-159.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yönter, S. (2009). *İlköğretim kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin zihinsel yetersizliği olan öğrencilere yönelik matematik öğretimi uyarlamalarına ilişkin görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ng, Wan. (2015). *New Digital Technology in Education. Conceptualizing Professional Learning for Educators*. Springer Cham Heidelberg New York Dordrecht London, 2015.

Katkı oranı beyanı

Yazarlar makaleye eşit oranda katkı sunmuşlardır.

Çatışma beyanı

Makalenin yazarları, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal kuruluş ile ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan ederler.

Etik Kurul Kararı

Araştırmaya ilişkin Etik Kurul Kararı Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Bilimleri Araştırma Önerisi Etik Değerlendirme Kurulu tarafından 29.04.2024 tarihinde bilimsel araştırma etiği ilkeleri açısından uygun olduğu kararı alınmıştır.

Destek ve teşekkür

Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.